ASRA NYT

Arbejderhistorisk Samling Ringkøbing Amt

42. Årgang nr. 1. 2025



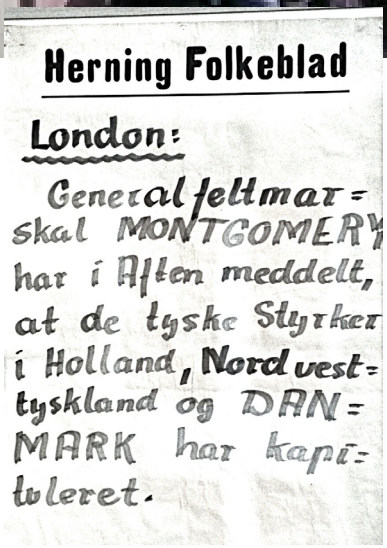

Herning Folkeblad

London:

General feltmar-
skal MONTGOMERY
har i Aften meddelt,
at de tyske Styrker
i Holland, Nordvest-
tyskland og DAN-
MARK har kapi-
tuleret.

Folk væltede ud på gaderne den 4.maj da frihedsbudskabet kom.



Journalist Johannes G. Sørensen oplæste budskabet kl. 20.35

Den 4. maj 2025 er det 80 år siden Danmark blev befriet fra besættelsesmagten. Det bliver markeret i Historiens Hus. Alle er velkommen!

SSN:0996-2939
ASRA NYT Udgivet af ASRA
Museumsgade 32, 7400 Herning

ASRA hjemmeside:
www.asra.dk
Formand:
Villy Sørensen
Boghvedevej 10
7490 Aulum
Tlf: 4053 3176
Mail: formand@asra.dk

Kasserer:
Inge Marie Jensen
Stabyvej 39, Staby 6990 Ulfborg
Tlf: 2383 4577
Mail: Kasserer@asra.dk

Redaktion:
Arkivgruppen
Leo Skaaning
Mail: blad@asra.dk

Arkivmedarbejdere:
Villy Sørensen
Jørgen Aarestrup-Nielsen
Jørgen Markmøller
Jørn Jensen
Niels Hedegård
Frank Madsen
Marianne Christensen
Leo Skaaning
Karsten Byrgesen
Jens Erik Sørensen

Bladet er trykt med hjælp fra
Metal Herning
Deadline for næste nummer
1.april 2025

Indhold

side 2. Kolofon og indhold
side 3. Formanden har ordet
side 5. Modstandsbevægelsen
side 7. Befrielsen 1945
side 9. Arbejderhistorie efter 2000
side 10. En murerlærling fortæller
side 14. Fra Kong Hans til Hedtoft.
side 16. Kooperationen
side 17. Kontingent 2025
side 18. Viggo Lynghøj foredrag
side 19. Forretningsorden
side 20. Dagsorden

Forsiden

Den 4. maj er det 80 år siden Danmark blev befriet fra besættelsesmagten. 5 Lange år sluttede.
Der var stor glæde over alt i landet, da budskabet kom, at Tyskland havde overgivet sig.
Herning Folkeblad var hurtig med at sætte en håndskrevet plakat op, som blev flittigt læst, da folk strømmede ud på gaderne, og udtrykte deres glæde.
Fejringen har været en tradition hvert år siden, ved at folk satte lys i vinduerne, og der har været afholdt minde sammenkomster mange steder.
Men efterhånden er det blevet mindre og mindre, og de unge er ikke helt med på hvad det var der skete de fem famøse år.
I Historiens Hus har vi besluttet at afholde en mindekomsammen i år, da det er 80 år siden Danmark blev befriet fra besættelsesmagten (Tyskland)
Kom og vær med **søndag den 4. maj.**
Programmet kan læses på vores hjemmeside, eller hentes i Historiens Hus

Formanden har ordet!



Formand Villy Sørensen

Så har vi endnu engang sagt farvel til et gammelt år på godt og ondt.
Vores nuværende statsminister har holdt sin nytårstale. Mette Frederiksen omtalte den alvorlige politiske situation, der er i vores lille verden, Ukraine, som har stor brug for hjælp for at kunne modstå den Russiske krigsmaskine ført an af "Diktator" Putin.
Men der har også været valg på den anden side af Danmark, nemlig i USA. Her blev valgt en gammel kending, Trump. Jeg kan godt komme i tvivl om, hvad den mand vil. Ny verdens orden, hvor det er ham og måske Putin, der skal bestemme over resten af verden. Det er jo en alvorlig sag når Trump siger, at Grønland skal være underlagt USA, hverken Grønlænderne eller Danmark bliver spurgt, Trump bestemmer.
Vi må håbe, at vores regering, med statsminister Mette Frederiksen i spidsen, kan forklare Trump, at set med danske øjne, ser verden lidt anderledes ud, Danmark er medlem af Nato og det er USA også, og så vidt min viden rækker, så er Nato sat i verden for at medlemslandene skal hjælpe hinanden og ikke tage fra hinanden.
Der er dog også lyspunkter i vores lille verden, Syrien, her tog det den brede befolkning ganske få dage at afsætte diktator ASSAD, som ellers havde regeret med hård hånd, og hvis nogle borgere i Syrien skulle komme til at modsige Assad, ja så var deres tid på denne jord slut.
Det bliver meget spændende at følge den kommende tid i Syrien, kan de mange politiske, religiøse og stammefolk finde sammen, ja kan de måske danne en demokratisk regering i Syrien, det vil være stort.
Hamas og Israel har indgået våbenhvile, det er skræmmende at se billeder fra Gaza området, alt er jævnet med jorden. Vi må håbe, at våbenhvilen kan føre til varig fred.
På grund af den megen uro, der er omkring os, ja så er der kommet meget stor fokus på vores forsvar.
Der bliver lige for nuværende bevilget rigtig mange penge på opgradering af det danske forsvar.
Har vi de mange penge der skal til, eller skal vi til at skære i velfærdsdanmark for at finde de mange penge?
Der bliver også brug for penge til genopbygning i Gaza og Ukraine.
Ja krigen i Ukraine er jo ikke slut. Jeg har dog hørt, at USA´s nye præsident Trump ville stoppe denne krig dag to efter valget, der må være noget han har glemt.
Hermed ønskes alle læsere af vores blad GODT NYTÅR, husk at der er generalforsamling, se sted, tidspunkt og dagsorden andet sted i bladet.

Som start på generalforsamling kommer tidligere Borgmester fra Struer Niels Viggo Lynghøj og fortæller om sit liv.

Villy Sørensen

Nu skal vi passe på vores jord!

Du lille søde vintergæk, hvad er det nu med dig?
dit hvide hoved stikker frem, er du mon nu på vej?
Og tror du måske vi skal til at have vår?
pas på du lille forårsblomst, du sikkert nok det når!

Du ved nok bare ikke, vores natur er ude af trit,
Det må vi bare sande, det er noget værre skidt.
Af begæret for at tjene penge, og for at få det godt,
så har vi gjort noget grufuldt, der ikke er så godt.

Vi gerne vil have møbler, mener ædeltræ er bedst,
så fælder de en regnskov, det er billigst har vi læst.
Men det får konsekvenser, på hele vores jord,
det er forkerte holdninger, der sætter grimme spor.

Vores jord blir' forurenet, af pesticider og CO_2,
men vi kører bare videre, og tager den

Vi kører rundt i biler, bruger diesel og benzin,
Det ikke er forsvarligt, vi bør kalde os nogen svin.
Vores jord blir' forurenet, af pesticider og CO_2,
Men vi kører bare videre, og tager den med ro.

Der er dog folk, der tager hånd om vores synder,
som holder lange foredrag, og dagligt forkynder.
Det skal læres fra børnehaven, vi må tage den dyst,
hvis det altså skal nytte, og skal blive mere lyst.

Verden er ikke den verden, som vi gerne ville ha'.
Mon vi igen kan opnå, at få den på fode en dag?
Det kræver at vi tænker, giver løfter, griber ind,
og med ro i sindet kan sige:"vi har vist været blind!"

Leo Skaaning



Modstandsbevægelsen
2. Verdenskrig

Modstandsbevægelser opstod overalt i de lande, der var besat af Tyskland. Både de geografiske forhold og besættelsesmagtens politik spillede en afgørende rolle for modstandsarbejdets form og udvikling. Disse forhold var dog vidt forskellige fra land til land. Modstandskampen havde både en politisk og en militær side. Til det politiske arbejde hørte opretholdelsen af illegale organisationer og forbudte politiske partier, hemmelig mødevirksomhed, udgivelse af illegale blade og bøger, demonstrationer og strejker. Til det militære arbejde hørte sabotage, oprettelse af en underjordisk hær, partisanvirksomhed, fremskaffelse af våben og sprængstof, efterretningsvirksomhed, likvidering af stikkere og forrædere samt oprettelse af transport- og flugtruter.

Modstandsbevægelsen i Danmark

I modsætning til i de fleste tyskbesatte lande under 2. Verdenskrig opstod der i Danmark ikke en modstandsbevægelse umiddelbart efter besættelsen den 9. april 1940, og befolkningen sluttede generelt op om regeringens samarbejdspolitik. Den tidligste illegale aktivitet var Generalstabens Efterretningssektions formidling af efterretninger til London via Stockholm allerede i det første besættelsesår. Først efter aktionen mod Danmarks Kommunistiske Parti, DKP, den 22. juni 1941 opstod der en egentlig modstandsbevægelse. Partiet gik under jorden og fortsatte det politiske og faglige arbejde, først og fremmest ved udsendelse af flyveblade og en illegal presse (Land og Folk). DKP søgte at danne en tværpolitisk national front, hvilket skete med oprettelse af bevægelsen og bladet Frit Danmark i foråret 1942. På samme tid iværksatte partiet også de første sabotageaktioner.



Folk med modstandsbevægelsens armbind bevogter mistænkte nazistiske medløbere i Domhuset i København den 5. maj 1945.

Sabotagegrupperne

Ved siden af militærgrupperne fandtes sabotagegrupper på i alt et par tusinde mand, i København BOPA og Holger Danske, der koncentrerede sig om industrisabotage, og i provinsen grupper, der hørte under regionerne, og hvis vigtigste virkeområde for Jyllands

vedkommende var jernbanesabotage. Der gennemførtes under besættelsen ca. 4300 store og små sabotageaktioner, hvoraf ca. 1500 var rettet mod jernbaneanlæg. Mens den militære effekt af industrisabotagen hidtil ikke er blevet undersøgt i særligt omfang, kan det slås fast, at forsinkelseseffekten af jernbanesabotagen var minimal. Til gengæld må aktionernes politiske betydning ikke undervurderes. Danskerne fik herigennem fornemmelsen af, at de deltog i krigen på den rigtige side, og sabotagen var et af flere argumenter for, at landet burde anerkendes som allieret, hvilket da også lykkedes den 7. maj 1945.

Ved den tyske kapitulations ikrafttræden den 5. maj 1945 kl. 8 om morgenen overtog modstandsbevægelsen ansvaret for ro og orden, indtil politiet genoptog sin virksomhed 13/5. I denne periode interneredes ca. 21.800 personer, hvoraf omkring 1/3 straks blev løsladt. Efter genetableringen af det politiske system påbegyndtes retsopgøret.



En af sabotageorganisationen BOPAs grupper, fotograferet efter den tyske kapitulation



Journalist Johannes Grue Sørensen var speaker på radioavisen indtil 1944, hvorefter han rejste illegalt til London og blev speaker på BBCs udsendelser til Danmark

Befrielsesbudskabet udløste glæde og begejstring over hele landet. Folk strømmede ud på gaderne og fejrede befrielsen, rev mørklægningsgardinerne ned og tændte lys i vinduerne, selvom kapitulationen egentlig først trådte i kraft den 5. maj klokken 8 om morgenen. Befrielsesbudskabet optræder også lidt misvisende under betegnelsen Frihedsbudskabet.

BBC udsendte gennem det meste af besættelsestiden illegale dansksprogede nyheder. Mod slutningen af krigen blev nyhederne i stigende grad del af den danske modstandskamp. Udsendelserne blev blandt andet afsluttet med forskellige telegrammer, udformet i kodesprog. Der blev her givet informationer til danske modstandsfolk om placering for nedkastning af f.eks. engelske våben.

Befrielsen 1945

Den 4. maj 1945 blev Danmark befriet efter en besættelse af tyskerne, som varede 5 år.

I krigens sidste måneder tog konfrontationerne mellem modstandsbevægelsen og besættelsesmagten til. Som svar på modstandsfolkenes sabotage og stikkerlikvideringer begyndte besættelsesmagten at sprænge fremtrædende danske bygningsværker i luften og at udføre gengældelsesdrab på danskere – såkaldte clearingmord. Store dele af modstandsbevægelsen blev i stigende grad militariseret som forberedelse til kampe om Danmarks befrielse, alt imens bevægelsens ledende kredse rakte hånden ud til samarbejde med de nu forhenværende samarbejdspolitikere for at sikre, at Efterkrigsdanmark kunne genopbygges i forlængelse af den moderate, parlamentarisk-demokratiske kurs fra før 2. verdenskrig.

De afgørende kampe i verdenskrigens sidste uger stod andre steder i Europa, så Danmarks befrielse blev ganske enkelt erklæret i radioen om aftenen den 4. maj 1945 – med undtagelse af Bornholm, der blev underlagt sovjetisk overherredømme endnu et år efter Den Røde Hærs sejr over den tyske besættelsesstyrke på øen.

Det Danmark, der stod tilbage i sommeren 1945, var fuldt af begejstring for det danske og det demokratiske. Men landet var også mærket af varemangel og indre modsætninger. Især byernes arbejdere stod ved befrielsen i maj 1945 med et betydeligt økonomisk og socialt efterslæb. Det fremkaldte nye storstrejker i de første efterkrigsmåneder og udbredt utilfredshed med Socialdemokratiet, der havde været med til at gennemføre forringelserne for sine egne kernestøtter.

Ledende socialdemokrater havde imidlertid allerede med valgprogrammet Fremtidens Danmark fra sommeren 1945 lagt planer for en moderne velfærdsstat, der skulle opbygges i forlængelse af verdenskrigsepokens statslige regulering. Og under den efterfølgende kolde krig og senere den langsigtede økonomiske opgang vandt Socialdemokratiet meget af det tabte tilbage og formåede at gøre sin velfærdspolitik til omdrejningspunkt for Danmark efter verdenskrigsepoken.

▪ **Fra verdenskrige til efterkrigstid**

Uro og usikre fremtidsudsigter stod centralt også i den danske historiske virkelighed mellem 1914 og 1945. Alligevel lykkedes det i høj grad for

de gamle klasser, partier og kulturstrømninger at afværge de store, skarpe brud, der prægede så mange andre europæiske landes udvikling i de år. På baggrund af den ikke altid lige ærefulde, men ikke desto mindre effektive neutralitetspolitik under de to verdenskrige formåede de store, gamle, klasseforankrede politiske partier i det store hele at fastholde solid og bred opbakning i befolkningen til en politik, som nok tog afsæt i stridende klasseinteresser og modsætninger mellem land og by, men som også på afgørende punkter bøjede disse interesser ind mod hinanden gennem kompromisbårne reformer.

Denne dominerende linje i udviklingen blev følgerig for landets udvikling, både i verdenskrigsepoken og i årtierne derefter. Ganske vist var mange af de tendenser, man kan se i periodens danske historie, reelt verdenshistoriske fænomener: vareproduktionens stadig større betydning, industrialisering, urbanisering, udveksling af mennesker og varer over større afstande, økonomiske kriser, opfattelser af brud og usamtidighed osv. Men Danmarks relative fredelighed og de afgørende sociale og politiske kompromiser var med til at fastholde det parlamentariske demokrati som politisk samlingspunkt – også i perioder, hvor den styreform var under pres eller (som under Påskekrisen og i de sidste besættelsesår) sat ud af kraft. De samme forhold var med til at sikre markedsøkonomiens overlevelse – også selvom betingelsen blev en mere udbygget statslig regulering. Den relative ro i den danske udvikling gav gode betingelser for den overordnede økonomiske fremgang gennem det meste af perioden – også selvom kriserne bestemt var reelle og mærkbare i Danmark. Den tiltagende økonomiske regulering og omfordeling bidrog til at give langt større dele af befolkningen adgang til egentligt medborgerskab – også selvom man var langt fra nogen egentlig social og økonomisk lighed. Og derigennem lykkedes det at styrke både den almene følelse af at høre til i nationen og opfattelsen af Danmarks historie som en kontinuerlig udvikling i retning af ligestilling, demokrati og velfærd.

Af Bertel Nygaard, ph.d., professor ved Aarhus Universitet



Glæden var stor ved befrielsen



Forsiden blev ryddet!

Arbejderhistorien efter 2000

Arbejderhistorie er et tidsskrift der udkommer ca. 4 gange om året.

Historieforskningen skifter over tid emner og fokusområder, ofte inspireret af aktuelle samfundsdebatter. Interessen for arbejderhistorie har efter årtusindskiftet ligget på et stabilt leje uden dog at nå højderne fra de foregående årtier.

Der bliver stadig skrevet specialer og opgaver på universiteterne, ligesom tidsskriftet Arbejderhistorie afspejler den mangfoldighed, som i dag præger emnevalget for forskningen i arbejderhistorie. Bøger om arbejderhistorie spænder bredt, lige fra afhandlinger om arbejderbegrebets politiske historie til den spændingsmættede historie om mellemkrigstidens kommunistiske underverden i Skandinavien. Biografier om arbejderbevægelsens centrale skikkelser udgives stadig i en lind strøm, senest med en biografi om Martin Andersen Nexø (1869-1954).

Arbejderhistorieforskningen har efter årtusindeskiftet fastholdt et meget bredt emnevalg både inden for bevægelsens og klassens historie. Kooperationen, arbejderkunsten og de politiske ungdomsorganisationer er blevet udforsket. Arbejderkvindernes historie og kampen for ligestilling både inden og uden for arbejderbevægelsen har stadig fokus. Andre emner er kolonihavebevægelsen, folkeferie, børnearbejde og landarbejdernes levevilkår, migrantarbejdere, arbejderlitteratur og arbejderpressen. Artikler findes i Arbejderhistorie. Tidsskrift for historie, kultur og politik eller i SFAH's skriftserierække.

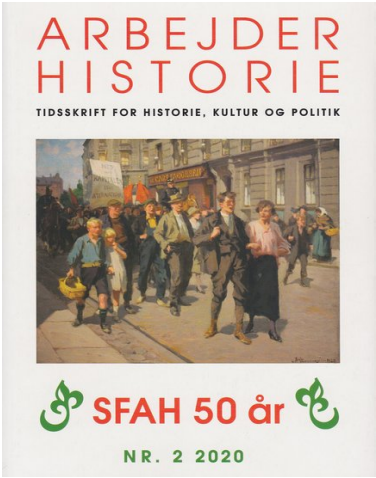

ASRA er blevet opfordret til at skrive til Arbejderhistorisk arkiv, og fortælle om ASRAs historie, om vores arkiv, og hvordan det bliver brugt, og hvad vi arbejder med.
Ligeledes vil de gerne, om man kan fortælle noget om hvordan arbejderarkiverne kan bidrage til den brede offentligheds forståelse af arbejdernes historie og udfordring i fremtiden. Arbejder Historie vil udgive et temanummer omhandlende emnet.



En besk kommentar fra det satiriske blad Ravnen 1903

Børster, skurbogsmænd og andet godtfolk

Sådan er der mange mange faglige betegnelser på folk på arbejdspladsen. Børster ved man godt hvem er, det var dem ved jernbanen eller havneanlæg, men, skurbogsmænd?

Når man siger skurbogsmænd, vil de fleste gætte forkert. Det er ikke ham der fører ølregnskabet i skurvognen, men den kammerat der udarbejder regnskabet for det sjak på en halv snes arbejdsmænd, som har overtaget et stykke arbejde i fællesskab. Arbejdets organisering og tilrettelægning optager meget tid i historien om arbejderen.
Det står skrevet i bogen **Arbejdsmandens historie.**
Men anmelderen har en bemærkning: Hvem blev arbejdsmænd?
Blev man født til det, gav den ene landsdel flere end den anden, var der tale om erhvervsskifte.
Der er i det hele taget talrige spørgsmål der ikke bliver rejst.

Ser man på hele bogens plan, ser det også ud til at arbejdsdrengen bliver glemt.
Det står dog fast, at det der er i bogen, det er godt.

En murerlærling fortæller om forholdene på en arbejdsplads!



Murerarbejdsmænd bar mursten op på stilladset til mursvendene.

H. Thygesen kom i lære i 1930 som 16 årig murerlærling. Ikke for at blive murer, men fordi han skulle have været i murerlære i 8 måneder for at blive optaget på arkitektskolen.

De 8 måneder blev fordelt på 3 sommerferier. Han husker at "arkitektspirerne" ikke var lige populære på arbejdspladserne.

Når man tager i betragtning at timelønnen i 1930 var omkring 1,30 kr, er det fuldt berettiget at tale om de dyre øller.

Som barn af en særdeles borgerlig familie, studsede jeg, ved dette mit første møde med demokratiet, over at murersvendene og arbejdsmændene ikke opholdt sig - og spiste sammen, men "boede i hvert sit skur og specielt overraskede det mig, at jeg med mine 16 år selvfølgelig sagde "De" til svendene, som kommende faglært, fik besked på at sig"Du" til arbejdsmændene, hvoraf den ældste var 65 år, en meget høj alder, når man tænker på, at en dragt mursten, der så vidt jeg husker bestod af 42 sten a' to kilo stykket, blev båret op på ryggen ad de stejle løbebroer (stiger) op til 3. sals højde.

Selvfølgelig lod jeg, der var stor og stærk, mig provokere til også at prøve med et ynkelig resultat. Havde jeg ikke haft træsko på, kunne der let være røget et par tæer ved den lejlighed, og naturligvis blev jeg til grin, men det var jo også meningen.

Men tilbage til øllerne.

Murerformanden - en ældre stout mand, der holdt streng justits og, når han efter arbejdstid cyklede hjem, var han iført mørkt jakkesæt, "klipfisk" (løst skjortebryst) løse manchhetter og bowlerhat - kom en morgen med en næsten lammende oplysning, at prisen på en øl var steget en øre, fra 28 til 29 øre.

Det var for galt, det ville man ikke finde sig i, og den næste dag blev der drukket mælk til maden. Alligevel uddelte formanden som sædvanlig den faste ration af snaps, der blev drukket

af høje glas, der hang på væggen med foden opad skubbet ind over to seks tommer søm.
Som sodavandsdranker undrede det mig, at det kun ved ganske særlige lejligheder, at jeg havde fået lov til at smage en snaps, at man kunne drikke mælk og snaps sammen, men det varede vist også kun en dag eller to, så kom de dyre øller frem på bordet igen.

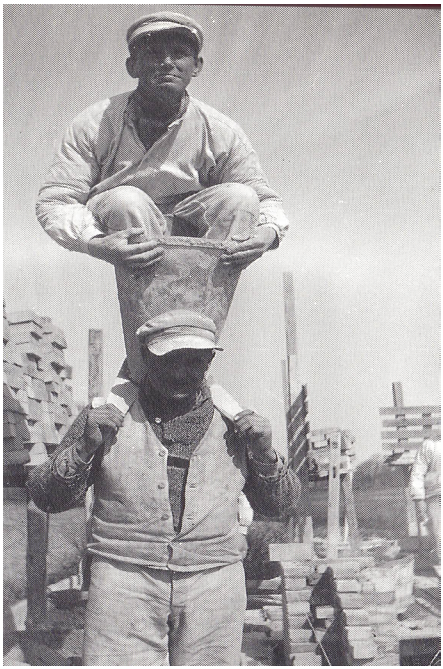

Rent bogstaveligt er dette fotografi fra 1935 en spøg. Desværre afspejler det ikke desto mindre en grundlæggende struktur i dansk Fagbevægelse, der svier til os alle den dag i dag.
Ved fagforeningernes dannelse for 100 år siden, var lavstraditionerne så stærke, at arbejdsmændene - de ufaglærte, ikke fik lov til at være med. Det var ikke bare murerne, der sagde nej, alle andre håndværk gjorde det samme.
Denne kortsynede holdning tvang de ufaglærte til at slutte sig sammen på tværs af faggrænser, for at blive hørt. Resultatet blev Arbejdsmands og Specialarbejderforbundet.
I september 1972 blev det en historisk dag for mureruddannelsen. Forsøgsuddannelser på skolerne i København og Herning blev påbegyndt. I Herning 15 og i København 16.
Af gode grunde sprang disse unge det "basisår", som skulle være den normale indgang over til EFG, fordi EFG inden for bygge- og anlægsområdet endnu ikke var kommet i gang.
Murerfaget var i store træk tilrettelagt således, at det indledtes med et længere skoleophold med teoretisk og faglig indlæring og bl.a. indeholdt 7 timer ugentligt med undervisning, der sigtede mod viden af mere almen karakter, såsom sprog og samfundsorientering.
Når tilstrækkelig grundindlæring i fagets vigtigste discipliner havde fundet sted, blev en periode med lærlingebyggeri gennemgået, hvorefter den sidste del af læretiden (ca. 1 år) afvikledes hos mestre, som under normale læreforhold.
Dog havde lærlinge ingen lærekontrakt. Murerfagets Fællesudvalg havde ansvaret for disse læreforholds afvikling.



I 1962 - fortsætter folkeoplysningen om de mulige følger, at vort lands tilslutning til Fællesmarkedet

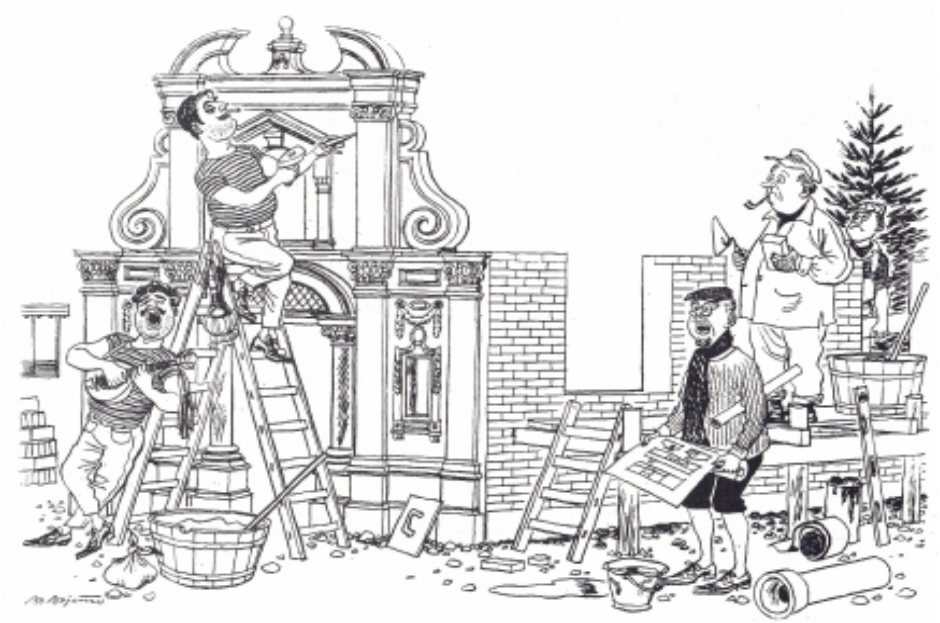

Fremmed arbejdskraft kan få revolutionerende indflydelse på dansk typehus- byggeri.

Bendt Jensen som var formand for Murerforbundet i 1987, blev spurgt om hans vej til posten i Murerforbundet og om, hvad det indebærer af være forbundsformand.

"Jeg har gået i skole i Odense.

Ved krigens slutning var det svært at få en læreplads. Men så bombede englænderne Husmandsskolen, hvori Gestapo havde hovedkvarter, og løftede alle villatagene derude.

Den lokale murermester skulle jo så bruge en lærling, og på den måde kom jeg i murerlære. Det var 4 år dengang. Jeg blev udlært i 1949, og arbejdede i Odense en årrække, med en kort afstikker til Sønderjylland.

Jeg var interesseret i hvad man skulle have for sit arbejde, og meldte mig til en studiekreds i fagforeningen om priskurantspørgsmålet og opmåling. På den måde fik jeg indsigt i det og blev siden ansat som opmåler. Samtidig blev jeg valgt til næstformand i Odense. I 1977 trak Hans Jensen sig tilbage fra formandsposten på grund af alder, og jeg blev valgt som hans efterfølger.

Det er i grove træk min vej til formandsposten. Det er ikke noget, jeg har spekuleret over som ungt menneske. Jeg har aldrig arbejdet bevist på at blive tillidsmand, men har interesseret mig for fagforeningsarbejde.

fra bogen: "Sten på sten" Murerforbundet i Danmark 1887 - 1987

Fra bogen "Kong Harald" til Hans Hedtoft

Her er der en sjov historie om bygningen, der hvor Arbejdermuseet har til huse i dag, tilbage fra 1921

Rømersgade 22, De kender adressen. Den gamle røde borg, er mere end en bygning med fagforeningskontorer og mødelokaler Festsalen med balkonen, de gyldne lampekroner og balustraden foran scenen, er et rum, i hvis støv segnede slægter lever. Og deres røst bæres videre, thi dette hus har mæle. Det er historie, og det er på den bygning, arbejderen tænker, når han går ud i demonstration og synger: En bygning vi rejser til skærm i vor nød.
I stueetagen har Socialdemokratisk forbund sit beskedne kontor. Staunings værelse vender ud til den snævre gård. Her opsøges han af partifæller fra hele landet, og giver sig af med rigt forråd og tålmodighed god tid til en lang snak.
Den mand har aldrig hastværk, siger man, men se hvad han overkommer, det siger man også.
Han har dog måske alligevel just i disse dage lidt mere travlt, end han lader sig mærke med, for store festlige begivenheder forestår.
Det er sommeren 1921, og socialdemokratiets 50 års jubilæum og skal fejres under former, som aldrig før er set i København.
Rømersgade er pudset op, Der er lagt nye friske farver over slidtage. Og i Farimagsgade har man også truffet forberedelser til de store dage.
De redaktionelle forhold var primitive. Lokalerne var forfaldne med laset linoleumsgulve og haverede møbler. Men det var der råd for, de fik en omgang politur, og bordbenene blev limet fast sammen , altsammen opgaver som samvittighedsfuldt blev foretaget af den gamle snedker Hansen, som tillige havde fast opdrag at opbygge talerstolene i Søndermarken og i Fælledparken, når arbejdsmasserne kaldte ud.
Han havde været med til at snedkerere partiet sammen fra den første bevægede dage. Mødte han i Rømersgade eller i Farimagsgade, havde han gerne en limpotte i hånden, for de skulle holdes sammen på møblerne.
Når en stol faldt fra hinanden, hed det altid "ring til parti snedkeren" han kom omgående.
Man glemmer så meget. Men den fest i Rømersgade! Hvorfor har den brændt sig fast i erindringen?
Var det fordi det store arbejderparti da fandtes pøny? Da døde steg op af deres grave. De gamle fik mæle, når de øste af erindringens skat.
Fra Amerika var Louis Pios enke kommet hertil, og medbragte en urne med sin mands aske, så grundlæggeren af

det danske Socialdemokrati kunne finde endelig fred og hvile i det land, han efter hårde straffedomme og forfølgelser så brat forlod.
Urnen var nu indsat i en obelisk på Vestre Kirkegård, hvor Stauning smukt mindedes "stormesterens" dåd mens en rød og falmet fane duvede over gravstedet. Det var den fane, en arbejder havde gemt på sit bryst, da husarerne huggede ind på folkemasserne under slaget på Fælleden.
Under den enkle højtidelighed, da dækket var faldet for den smukke obelisk, trådte en statelig kvinde frem. Sylvia Pio som bevæget takkede for det smukke minde, der var rejst for hendes fader. Hun, grevinden fra Knuthenborg, havde bevaret en varm social forståelse og viste tillige det nye Rusland en levende interesse. Hvilken forunderlig skæbne da, at netop Louis Pios barnebarn, Kaktusgreven fra Lolland, skulle blive blandt de første, der herhjemme satte naziemblemet i knaphullet.
Men disse begivenheder er endnu i 1921 så langt borte, thi vi står her ved indgangen til festsalen i Rømersgade og ser de gamle og de nye tropper.
Fru Pio og Sylvia er hædersgæster. Kendte socialister fra hele Europa går ind i festsalen Ind under faneborgen. Verdensansigter med øjne, som ikke plejer at blinke, når projektørene rettes på dem: Branting, Troelstra, Henderson, Mc Donald...og de andre blander sig med vore egne jævne danske.
Snedkeren C.C.Andersen, som tog fat,da Pio var flygtet, og som i alle årene har været formand for: Socialdemokratens Kontrolkomite.
Emil Wiinblad, lille og sirlig, med det hvide fuldskæg omhyggelig studste, men bag dette sirlige væsen: en fortættet kraft, en livsrig sprængladning, som gav sin rigdom fra sig i de år han skabte "Socialdemokraten" gør det til et kampvåben og en løftestang.
Han formede med sin rige fantasi og en indre kraft et blad, der blev det stærke udtryk for en hel klasses længsler og håb. Den socialdemokratiske presse største journalist.
Borgbjerg holdt en af sine store taler . I hans nærhed, med fru Pio ved sin side sidder Stauning, som nu ikke mere har nogen ministerværdighed..
Borgbjerg ser sig om i kredsen, og undskylder over for de fremmede dette tilbageskridt, er vi ved at blive et parti for forhenværende, råber han.
Som et ekko lyder lyder det: NEJ NEJ og Stauning giver i faste håndgribelige ord udtryk for sin tro på fremtiden.
Så springer Marinus op på en stol og river alle med sig i en betagende hyldest til fru Pio, til "kvinden, som er klangen i vor røst og slaget i vor bryst"
På alle sprog lyder talerne. Internationale. Socialisme sejr eller død... Der er fest i Rømersgade 22 Den største i partiets historie



Snorens 3. streng – om kooperation

Drømmen var at arbejderne skulle skabe deres egne virksomheder. De kooperative virksomheder skulle være "snorens tredje streng – en ligeværdig partner med fagbevægelse og parti. Kooperationen skulle skaffe arbejderne bedre og billigere varer, lære dem at styre produktionen selv og være et våben i arbejdskampe.



Kendte kooperative virksomheder:

FolkeFerie.dk (indtil 2005 Dansk Folke-Ferie) er et dansk rejsebureau, der blev etableret som en kooperativ virksomhed i 1938 af den danske fagbevægelse. Dette skete i forbindelse med, at statsminister Thorvald Stauning indførte den første ferielov for lønmodtagere.

Bryggeriet Stjernen (indtil 1920: Arbejdernes Bryggeri "Stjernen") eller Bryggeriarbejdernes Kooperative Bryggeri, var et dansk bryggeri grundlagt på Frederiksberg 10. marts 1902, og lukket 1964.

Kontingent 2025.

Med udsendelse af ASRA NYT nr. 1 - 2025 er det tid til betaling af kontingentet for 2025. Kassereren anmoder om der bliver indbetalt så hurtigt det er muligt, og gerne senest på generalforsamlingen. Gennem jeres kontingent/medlemskab gør i det muligt for ASRA at gennemføre arbejdet med arkivering, registrering og lave anden aktivitet for at fortælle og holde liv i arbejderhistorien



en arbejder gør en bus klar til lakering hos Ørum Petersen i Herning

Gennem jeres medlemskab gør I det muligt for ASRA at gennemføre arbejdet med arkivering, registrering og anden aktivitet for at bevare og levendegøre arbejdernes historie. Medlemskontingent er ASRA´s eneste faste indtægtskilde, og uden den kan foreningen ikke bestå. Vi synes selv at vi løser en vigtig opgave og er derfor glade for at have medlemmer, som har støttet os gennem mange år, og at der fortsat kommer nye til.

Satserne, som blev vedtaget i 2024,

Private medlemmer:	125 kr.
Partiforeninger/AOF-afdelinger/ Faglig senior klubber:	175 kr.
Andre foreninger:	250 kr.
Efterlønner/pensionister	175 kr.
Faglige organisationer:	800 kr.

Kontingent

Kan kun betales via netbank, eller kontant ved generalforsamlingen

Med kærlig nytår hilsen,
Inge Marie Jensen
Kassereren

Arbejdernes Landsbank

Netbank nr.: 5383 0302380.

Foredrag i forbindelse med ASRAs generalforsamling

På generalforsamlingen, er det lykkedes os at få tidligere borgmester

Niels Viggo Lynghøj

Til at komme og fortælle bl.a. om sit liv som borgmester i Struer



Niels Viggo Lynghøj Christensen (født 31. marts 1955) er en dansk kommunalpolitiker, der siden 2018 har været borgmester i Struer Kommune. Lynghøj har tidligere været borgmester i den nuværende Struer Kommune fra 2010 til 2014 samt i den tidligere Struer Kommune fra 2005 til 2006. Lynghøj er valgt for Socialdemokratiet.

Lynghøj er født i Højbjerg, Aarhus, og er uddannet folkeskolelærer fra Nørre Nissum Seminarium i 1981. Lynghøj blev første gang valgt til byrådet i den daværende Struer Kommune i 1986 og var medlem frem til 1989. Lynghøj blev igen valgt ved kommunalvalget i 2001. Han overtog borgmesterposten efter Leif Erik Sørensens død i 2005.
31. juli 2023 blev han ridder af Dannebrog. Han gik af som borgmester 2021
Alle er velkommen til at overvære foredraget i Historiens Hus

Forretningsorden for Arbejderhistorisk Samling Ringkøbing Amt

Generalforsamlingen mandag den 17. marts 2025

1. **Generalforsamlingen ledes af den valgte dirigent**
2. **Dirigenten kontrollerer at mødet er lovligt indkaldt**
3. **Stemmeudvalget består af to medlemmer**
4. **Medlemmer der begærer ordet ved dirigenten skal oplyse sit navn**
5. **Ved flere indkomne forslag, skal det mest vidtgående behandles først**
6. **Ændringsforslag der ønskes behandlet skal afleveres skriftligt til dirigenten med forslagsstillerens navn**
7. **Afstemning foregår ved håndsoprækning, med mindre nogen kræver skriftlig afstemning. Ved stemmelighed bortfalder forslaget**
8. **Ved valg af bestyrelsen, kan der stilles spørgsmål til kandidaterne**
9. **Alle personvalg foregår ved skriftlig afstemning, når der er mere end et forslag**
10. **Der skal stemmes på det antal personer der skal vælges**
11. **Generalforsamlingen er beslutningsdygtig uanset antal frem mødte**
12. **Afstemning foregår ved almindeligt flertal**
13. **Ved behandling af forslag omkring §12 og §13 følges vedtægterne**

Generalforsamling

Mandag den 17. marts kl. 19.00
i Fælleslokalerne - Historiens hus
Museumsgade 32. Herning

Dagsorden

1. Velkomst ved formanden
2. Vedtagelse af forretningsordenen
3. Valg af dirigent
4. Valg af stemmetællere
5. Bestyrelsens beretning
6. Fremlægning af det reviderede regnskab
7. Fremlæggelse af budget
8. Fastsættelse af kontingent 2026
9. Indkomne forslag
10. Valg af formand - for 2år.
på valg er Villy Sørensen, modtager genvalg

a. 3 bestyrelsesmedlemmer - for 2 år. På valg er:
John Madsen - modtager genvalg
Jørn Markmøller - modtager genvalg
Niels Hedegaard - modtager genvalg

b. Bestyrelsessuppleanter for 1 år
Claus Steffensen og Elin Kragelund

c. Revisor for 2 år - på valg er:
Villy Grøn - modtager genvalg

d. Revisorsuppleant - for 1 år
Hans Agerup

11. Eventuelt

Forslag som ønskes behandlet på generalforsamlingen, skal være formanden i hænde, 14 dage før generalforsamlingen. Alle er velkommen til at deltage i generalforsamlingen, dog har kun medlemmer tale og stemmeret